

Nr 199.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.; given Stockholms slott den 27 mars 1954.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Det i propositionen framlagda lagförslaget innebär en formell komplettering av straffverkställighetslagen, varigenom det uttryckligen lägges i Kungl. Maj:ts hand att bestämma, i vilken omfattning ärenden skola — för genomförande av den vid förra årets riksdag antagna s. k. räjongplanen — delegeras från fångvårdsstyrelsen till centralanstalternas styresmän.

Förslag
till
Lag
angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om
verkställighet av frihetsstraff m. m.

Härigenom förordnas, att efter 85 § lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m. skall införas en ny paragraf, betecknad 86 §, av den lydelse nedan angives samt att nuvarande 86 § i lagen skall betecknas 87 §.

86 §.

Konungen äger förordna att befogenhet som enligt denna lag tillkommer fångvårdsstyrelsen skall, såvitt angår anstaltsgrupp varom förmåles i 2 §, överflyttas till styresmannen vid centralanstalten för gruppen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler fråga rörande *viss ändring i lagen om verkställighet av frihetsstraff m. m.* samt anför därvid följande.

I propositionen nr 143 till 1953 års riksdag framlade jag på grundval av ett av 1951 års fångvårdsutredning utarbetat betänkande (SOU 1952: 21) förslag om vissa ändringar i 1945 års lag om verkställighet av frihetsstraff m. m., i främsta rummet syftande till att vinna en effektivare behandling av de intagna genom en samverkan mellan fångvårdsanstalter i grupper (den s. k. räjongplanen). Sedan riksdagen bifallit propositionen (sammansatt stats- och första lagutskotts utlåtande nr 9), utfärdades den 5 juni 1953 lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 1953.

Räjongplanen innebär, att två eller flera fångvårdsanstalter om Kungl. Maj:t så föreskriver skall för samverkan bilda en anstaltsgrupp. En av de i gruppen ingående anstalterna skall vara centralanstalt för gruppen. Det är avsett att åtskilliga ärenden skall decentraliseras från fångvårdsstyrelsen till styresmännen för dessa centralanstalter. Beträffande frågor om placering och förflyttning inom en anstaltsgrupp har detta skett genom ett uttryckligt stadgande i lagen. I 26 § verkställighetslagen i dess nya lydelse stadgas sålunda, att styresmannen vid centralanstalt med visst undantag bestämmer om placering på anstalt inom anstaltsgrupp och om förflyttning från en anstalt till annan inom gruppen. I övrigt har avsetts att decentralisering skulle ske genom att fångvårdsstyrelsen utnyttjar de möjligheter till delegation av styrelsen tillkommande befogenheter som verkställighetslagen ger. Sådan delegationsrätt föreligger enligt verkställighetslagen beträffande ett flertal ärenden. Det ankommer sålunda på fångvårdsstyrelsen eller, efter dess bemyndigande, styresman för fångvårdsanstalt att pröva, huruvida skrift, som kan antagas vara avsedd för offentliggörande, må avsändas (34 §), att giva tillstånd för intagen att besöka närstående eller eljest lämna anstalten

(36 §), att pröva fråga om fånges inställande inför domstol eller annan myndighet (38 §) och att medgiva rätt för intagen att utföra arbete hos arbetsgivare utom anstalten (53 §). Fråga om intagens hållande i enrum under längre tid än en månad prövas av fångvårdsstyrelsen eller, efter dess bemyndigande, av styresman vid centralanstalt (49 §). Angående användning av arbetspremier kan fångvårdsstyrelsen utfärda generella anvisningar (69, 70 och 71 §§), vari erforderliga delegationsbestämmelser kan intagas.

I överensstämmelse med mitt uttalande i den av riksdagen godkända propositionen 1953: 143 och efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1953 har jag tillkallat särskilda sakkunniga, bestående av representanter för departementet, fångvårdsstyrelsen och statens organisationsnämnd, med uppdrag att framlägga förslag till åtgärder för genomförande av den vid 1953 års riksdag beslutade administrativa omläggningen inom fångvården och till ändringar i fångvårdsstyrelsens organisation efter reformens genomförande (fångvårdens organisationskommitté). Med skrivelse den 26 februari 1954 har denna kommitté överlämnat förslag till instruktioner, avseende dels bestämmelser för vissa i samband med fångvårdens omorganisation nyinrättade befattningar dels ock regler och anvisningar för behandlingsplanering i fångvårdsanstalt, som ingår i anstaltsgrupp. I skrivelsen framlägges även förslag om delegering av beslutanderätten i vissa ärenden från fångvårdsstyrelsen till styresman för centralanstalt. I anslutning härtill anför kommittén:

Så som straffverkställighetslagen utformats med detaljerade bestämmelser om vem som äger att besluta i skilda ärenden rörande personer, intagna i fångvårdsanstalt, ställs man vid en administrativ omläggning av förevarande typ inför vissa formella svårigheter. När lagen säger, att fångvårdsstyrelsen äger att själv besluta eller delegera sin beslutanderätt i vissa frågor till fångvårdsanstaltens styresmän, ligger det formellt i fångvårdsstyrelsens hand att i vissa avseenden utforma delegationsplanen på annat sätt än som ursprungligen tänkts. Ehuru detta spörsmål inte bör anses ha någon större betydelse, då det får förutsättas att styrelsen är beredd att medverka till den nya ordningens genomförande, kvarstår det emellertid såsom formellt otillfredsställande att den administrativa reformens innebörd inte på alla punkter kommer till uttryck i lagen. Det torde därför få anses lämpligt med en justering av straffverkställighetslagen i denna riktning, varvid det synes böra läggas i Kungl. Maj:ts hand att bestämma i vilken utsträckning det centrala ämbetsverket eller detsamma underordnade myndigheter skall äga besluta i frågor rörande de personer som är intagna i fångvårdsanstalt.

Jag har ännu ej haft tillfälle att taga närmare ställning till frågan i vilken omfattning delegering bör ske, men jag utgår från att det kommer att befinnas lämpligt att — i överensstämmelse med vad som förutsattes vid råjongplanens antagande — även andra ärenden än frågor om placering och förflyttning inom anstaltsgrupp delegeras från fångvårdsstyrelsen till centralanstaltens styresmän. Såsom framgår av den föregående redogörelsen och påpekats av kommittén kan en sådan delegering enligt den nuvarande avfattningen av verkställighetslagen formellt ske blott i form av bemyndigande från fångvårdsstyrelsens sida. Då frågan om fångvårdsstyrelsens organisation efter råjongplanens genomförande är beroende bl. a. av den

omfattning i vilken delegering av dess befogenheter äger rum, torde emellertid här ifrågavarande spörsmål böra regleras genom föreskrifter av Kungl. Maj:t. För att en dylik ordning skall få formellt stöd i verkställighetslagen vill jag föreslå, att i nämnda lag införes en bestämmelse av innebörd, att Kungl. Maj:t äger förordna att befogenhet som enligt lagen tillkommer fångvårdsstyrelsen skall, såvitt angår anstaltsgrupp, överflyttas till styresmannen vid centralanstalten för gruppen. Härigenom kommer verkställighetslagen att giva stöd för att Kungl. Maj:t i administrativ ordning beslutar om delegering till centralanstalternas styresmän av de förut omnämnda ärenden, där delegationsrätten formellt ligger hos fångvårdsstyrelsen. Det föreslagna stadgandet innefattar jämväl sådana ärenden, beträffande vilka verkställighetslagen icke uttryckligen ger fångvårdsstyrelsen delegationsrätt, exempelvis ärenden rörande straffrättsberäkning och verkställbarhetskontroll. Jag förutsätter givetvis att möjligheten att delegera dylika ärenden icke skall utnyttjas i större omfattning än som står i överensstämmelse med räjongplanens syfte. Såsom jag uttalat i propositionen 1953: 143 bör ärenden rörande straffrättsberäkning och verkställbarhetskontroll för närvarande alljämt ankomma på fångvårdsstyrelsen. Vidare vill jag framhålla, att den fångvårdsstyrelsen enligt 83 § verkställighetslagen tillkommande befogenheten att på framställning av intagen eller eljest ändra vad styresman eller läkare jämlikt nämnda lag beslutat kvarstår oberoende av de delegeringar som må äga rum. Det är självfallet icke avsett att klagan över beslut som meddelas av centralanstalts styresman skall kunna föras direkt hos Kungl. Maj:t.

Den av mig föreslagna bestämmelsen — som sålunda icke syftar till någon ändring av den av riksdagen antagna räjongplanen utan i huvudsak endast innebär en komplettering av lagen av formell natur — torde böra upptagas i slutet av lagen såsom 86 §, i samband varmed nuvarande 86 § erhåller beteckningen 87 §. Lagändringen bör träda i kraft snarast möjligt.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet utarbetats förslag till *lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över detta lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar¹, måtte för det i § 87 regeeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Lars-Erik Samuelsson.

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 26 mars 1954.

Närvarande:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGRÉN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 23 mars 1954 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 5 mars 1954, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen oförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändring i lagen den 21 december 1945 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, e. o. hovrättsassessorn P. Bergsten.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Harriet Stangenberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler lagrådets den 26 mars 1954 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 5 mars 1954 remitterade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 21 december 1954 (nr 872) om verkställighet av frihetsstraff m. m.*

Föredraganden hemställer, att lagförslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sven Fischier.